

Latvijas Nacionālais
kultūras centrs

Konferenci rīko

sadarbibā ar

SIGULDAS
DEVONS

Projekta vadītāja –
Zanda Mūrniece,
Latvijas Nacionālā kultūras centra
Latviešu skatuviskā dejas eksperte

Konferences satura veidotājs –
Jānis Purviņš,
Art. D., horeogrāfs, dejas pedagogs

Konferences satura veidotāja asistente –
Līga Indriksone

Starptautiskā konference

Kādi esam: skatuviskā tautas deja šodien, Deju svētki rīt 12.-13. 11. 2024.

Siguldas novada Kultūras centrs
Siguldas DEVONS

Riko
Latvijas
Nacionālais
kultūras
centrs

Agnese Lāce,

kultūras ministre

Latviešu skatuviskā deja ir mūsu kultūras bagātība un neatņemama vērtība.

Jūs, pasniedzēji, horeogrāfi un dejojāji, esat piemērs, kā, tiecoties pēc augstākā līmeņa sasniegumiem, saglabāt un cienīt mūsu kultūras mantojumu, vienlaikus rūpējoties arī par deju jaunradi un tradīcijas pārmantojamību. Paldies par nozīmīgo ieguldījumu dejas nozares attīstībā!

Signe Pujāte,

Latvijas Nacionālā kultūras centra direktore

Dejotprieks ir dabisks cilvēka fiziskais un emocionālais stāvoklis. Mūsu kultūras iezīme ir pāru deja, kad satiekas vīrišķais un sievišķais. Latvijā valda dejotprieks, un tas ir vienkārši lieliski!

Skatuviskā tautas deja – kā to no dažādiem skatu punktiem definē jomas lietpratēji? Kā tā mijiedarbojas ar citiem dejas un kultūras žanriem? Vai un kā tā uztur interesi dažādu paaudžu dejojājos, kas sevi ar lepnumu dēvē par Dziesmu un deju svētku kopienu? Konference ir piemērota vieta dažādiem viedokļiem! Aprunāsimies par šo tēmu?

Baiba Moļņika,

UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas
ģenerālsēkretāre

Deja savā būtībā ir bezgalīga kustība, ja vien ir kāds, kas to turpina. Ja ir, kas dejo, tad tradīcija ir dzīva un turpinās cauri laikiem un paaudzēm. Dziesmu un deju svētku tradīcija, kas ir iekļauta UNESCO Cilvēces nemateriālā kultūras mantojuma reprezentatīvajā sarakstā, apliecina gan šī dzīvā mantojuma ilgmūžību, gan atgādina, ka katrs no mums ir savā ziņā atbildīgs par tā turpināšanos.

Programma

2024. gada 12. novembris

- 9.00–9.30 Reģistrācija un materiālu saņemšana
- 9.30–10.00 **KONFERENCES ATKLĀŠANA**
Agnese Lāce, kultūras ministre
Signe Pujāte, Latvijas Nacionālā kultūras centra direktore
Baiba Molņika, UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas ģenerālsēkretāre
- 10.00–12.30 **SVĒTKU VEIDOŠANAS PIEREDZE**
Referenti: Anda Laķe, Jānis Purviņš, Selga Apse, Pauls Bobkovs (*Paul Bobkov*), Vidmants Mačulskis (*Vidmantas Mačiulskis*)
- 12.30–13.00 Kafijas pauze
- 13.00–14.40 **KOPREPERTUĀRS UN KOPDEJOŠANA**
Referenti: Rīta Spalva, Anda Beitāne, Guna Trukšāne, Antra Grinberga
- 14.40–15.40 Pusdienu pārtraukums
- 15.40–17.00 Paneļdiskusija **DEJU SVĒTKI – VIDE, VIETA, CILVĒKS**
Moderators – Ints Teterovskis
Piedalās: Jānis Ērglis, Gunta Raipala, Andra Baltmane, Agnese Medne, Diāna Gavare, Aigars Kārklīņš
- 17.00–17.15 Pārtraukums
- 17.15–18.30 **DARBS GRUPĀS – I CĒLIENS**
- Jaunie deju speciālisti un studenti
 - Deju kolektīvu vadītāji un speciālisti
 - Novadu un valstspilsētu deju kolektīvu virsvadītāji
 - Deju svētku virsvadītāji
- 18.30–20.00 Pārtraukums
- 20.00 **DEJU KOLEKTĪVU KONCERTS**

2024. gada 13. novembris

- 10.00–12.00 **DARBS GRUPĀS – II CĒLIENS** (diskusija, tēžu izvirzīšana Gala ziņojumam)
- 12.00–13.30 Multimedijālā izrāde **LATVJU ZĪMĒS ROTĀTIJS**
- 13.30–14.00 Kafijas pauze
- 14.00–14.30 **DARBA GRUPU ZIŅOJUMI**
- 14.30–15.00 **KONFERENCES GALA ZIŅOJUMS**
- 15.00 Konferences noslēgums

Anda Laķe,
Dr. sc. soc., profesore,
Latvijas Kultūras akadēmijas
zinātniskā darba prorektore

Skatuviskā tautas deja Latvijā: starp kopdejošanas tradīciju un dejas mākslas izcilību

Skatuviskā tautas deja Latvijā attīstījies kā neatņemama Dziesmu un deju svētku tradīcijas daļa, vienlaikus ieņemot nozīmīgu vietu kopējā dejas nozares žanriskās daudzveidības paletē. Diskusija un jautājumi par tās attīstības scenārijiem nākotnē virzīsies vismaz piecās gultnēs: 1) par iedzīvotāju gribu un motivāciju savā brīvajā laikā pašapliecināties dejā un sevi pieteikt kā amatiermākslas kopienas daļu, 2) par profesionāļu vīziju saistībā ar dejas mākslu kopumā, jo īpaši skatuviskās dejas mākslas attīstību, mainību un jaunām, eksperimentālām performatīvām formām; 3) par Dziesmu un deju svētku tradīcijas pārmantošanas anatomiju, līdzsvaru starp tradicionālo un jauno, konfliktzonām, kas saistīts ar pārmaiņu vadību; 4) par skatuviskās tautas dejas attīstību atbalstošo ekosistēmu – izglītības programmām formālajā un neformālajā izglītībā, valsts un pašvaldību finansiālo atbalstu; 5) par jaunajām tehnoloģijām un digitālo vidi kā kontekstu dejas mākslā un arī skatuviskās tautas dejas mākslā.

Jānis Purviņš,

Art. D., horeogrāfs, dejas pedagogs,

Deju svētku virsvadītājs,

Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijas docētājs

Tradīcija un radošums Deju svētku lieluzvedumos (2003–2023)

Deju svētku divas būtiskākās iezīmes ir latviešu skatuviskās tautas dejas kopdejošanas tradīcija un nepārtraukts process no svētkiem līdz svētkiem, kurā kulminācija tiek sasniegta vienu reizi piecos gados liela mēroga uzveduma formā. Deju svētku kopdejošanas tradīcija 87 gadu garumā ir pārdzīvojusi vairākus politiskus režīmus, laika gaitā lielkoncertu uzbūve ir tikusi dažādota un bagātināta, bet nemainīga ir palikusi priekšnesuma pamatstruktūra – kopā dejošana, t. i., dejas skatuvisko variantu vienlaicīgi izpilda vairākas mākslinieciskās vienības jeb deju kolektīvi, kuri izvietoti stadionā viens otram blakus. Tāpat nemainīga ir bijusi vēlme saglabāt nacionālās tradīcijas un latviešiem raksturīgu dejas izteiksmi.

Deju svētku vēsturē saskatāmi četri attīstības posmi, un katrs no tiem ir devis impulsu jaunam sākumam, izmaiņām norisē, uzveduma formā vai pieejai laukuma zīmējumu veidošanā:

- 1. posms – kopdejošanas tradīcijas pirmsākumi Aizsargu vingrošanas un sporta svētkos (1937, 1939);
- 2. posms – Padomju Deju svētki (1948–1985 jeb I–IX Deju svētki);
- 3. posms – Pārejas Deju svētki (1990–1998 jeb X–XII Deju svētki);
- 4. posms – Lieluzvedumu Deju svētki (2003–2023 jeb XIII–XVII Deju svētki).

Šajā referātā tiks analizēti pieci Deju svētki, kas norisinājušies jau 21. gadsimtā, pievēršot uzmanību lielformāta deju uzvedumu struktūrai un lieldeju iestudēšanas paņēmieniem. Šos divus kritērijus ņemot par pamatu, tiks iezīmētas kopīgās un atšķirīgās tendences salīdzinājumā ar iepriekšējiem Deju svētku periodiem, izceļot pirmreizējus notikumus un virsvadītāju vēl nebijušas radošas izpausmes laukuma zīmējumu veidošanā.

Selga Apse,
horeogrāfe, dejas pedagoge,
XVI Latviešu Dziesmu un deju svētku Kanādā
Rīcības komitejas priekšsēdētāja,
Deju svētku virsvadītāja

Deju svētki diasporā –Kanādā

Latviešu deju grupas Kanādā un ASV var atrast tikai lielajās pilsētās, starp kurām ir milzu attālumi. Reti ir iespējams dejot kopā un veidot kopīgus uzvedumus. Tieši tāpēc Dziesmu un Deju svētki diasporā ir ļoti svarīgi, jo tādējādi ir iespēja sadancoties, tikties ar draugiem un radiem, izbaudīt latviešu kultūru. Rīkotāju, vadītāju un deju grupu degsme nodrošina svētku ilgtspēju par spīti tam, ka lielākā daļa no mums ir asimilējušies Kanādas / ASV sabiedrībā.

Deju svētkus diasporā veido grupa brīvprātīgo, kas mīl latviešu deju. Sagatavošanas darbi tiek uzsākti 2,5 gadus pirms svētkiem. Deju svētku rīkotāji nodarbojas ar itin visu: atrod telpas koncertiem un slēdz līgumus, izvēlas repertuāru, veido zīmējumus, gādā par komunikāciju ar vadītājiem un dalībniekiem, līmē pie grīdas numuru zīmes un vada mēģinājumus. Izvēloties repertuāru, cenšamies tajā iekļaut vairāk četru pāru dejas, jo deju grupas ir skaitliski mazas. Rūpējamies, lai tiek dejotas gan pazīstamās un iemīļotās dejas, gan jaunrades dejas un dejas, kuras var izpildīt visi dalībnieki, neskatoties uz vecumu vai prasmes līmeni. Svētku repertuāra dejas māca paši vadītāji, izmantojot aprakstus un video paraugus (ja tādi ir pieejami).

Svētkos var piedalīties visi, kas vēlas, sabrauc deju grupas no Kanādas, ASV, Latvijas un citām Eiropas valstīm.

Pauls Bobkovs (*Paul Bobkov*),
dejas pedagogs, baletmeistars,
Tartu Universitātes Vīlandes Kultūras akadēmijas
lektors (Tartu, Igaunija)

Par skatuvisko tautas deju Igaunijā. Kā salīdzināt nesalīdzināmo?

Pēdējo 30 gadu laikā Igaunijas dejas izglītībā ir vērojama virzība uz modernizāciju. Tas ir izraisījis būtiskas un principiālas pārmaiņas kultūras, tostarp dejas kultūras, pašizpaušmes saturā un formās.

Balstoties uz savu 43 gadus ilgo dejas skolotāja pieredzi Igaunijā, varu teikt, ka Igaunijā droši vien nav skatuviskās tautas dejas, kas būtu salīdzināma ar Latvijas deju kolektīvu sniegumu. Kaut arī daudzkārt esmu piedalījies Latvijas deju kolektīvu vērtēšanā skatēs un konkursos, man ir grūti atbildēt uz jautājumiem, kāpēc un cik lielā mērā Latvijas skatuviskās tautas dejas līmenis atšķiras no Igaunijas dejas līmeņa. Man ir bijusi privilēģija redzēt Deju svētkus Igaunijā un Latvijā, un tas, ko redzēju Latvijas deju kolektīvu skatēs, lika domāt par deju kultūras atšķirībām kaimiņvalstīs un, plašākā nozīmē, arī par atšķirībām kultūrpolitikas izvēlē pēc neatkarības atjaunošanas. No pieredzētā veidojas iespaids, ka Latvijas skatuviskās tautas dejas līmenis tehniski ir augstāks un labāks nekā Igaunijā. Tomēr mēs visi zinām teicienu, ka pie kaimiņiem viss šķiet labāk. Jautājums ir šāds: vai mēs, igauņi, esam sliktāki? Es uzskatu, ka mazo tautu nacionālā identitāte izdzīvo ne tikai konkurences dēļ, bet arī tāpēc, ka tiek radīti apstākļi savas kultūras kopšanai.

Un acimredzot mums vēl ir ko mācīties vienam no otra.

Referātā tiks atspoguļota Igaunijas skatuviskās tautas dejas attīstība, pievēršoties dejas pedagogu sagatavošanai, Deju svētku kustībai un ar to saistītajiem mākslinieciskajiem izaicinājumiem.

Vidmants Mačulskis

(Vidmantas Mačiulskis),

Ph. D., profesors,

Lietuvas Mūzikas un teātra akadēmijas

Dejas katedras vadītājs

Lietuvas 2024.gada Dziesmu svētku Deju dienas koncerta analīze

Ziņojumā apspriesta pagājušajā vasarā notikušā Lietuvas Dziesmu svētku Deju dienas koncerta "Pāri gadsimtu tiltiem" ("Amžīgu tiltais") programma, izklāstīta gatavošanās un radušos māksliniecisko izaicinājumu pieredze, ceļš un risinājumi vienotas Deju dienas svētku tēmas izvēlē. Analizēta svētku deju programmas izveidošana, vizuālie un muzikālie svētku risinājumi. Apspriesta dejotāju skaita samazināšanās problēma un ar to saistītie laukuma plāna tapšanas veidi, Lietuvas diasporas deju kolektīvu vieta svētku programmā, to tehniskās iespējas un vēlme iesaistīties kopējās svētku norisēs. Apspriesti divu dažādu vecuma grupu dejotāju apvienošanas aspekti un šīs parādības plusi un mīnusi. Izklāstīta pirms divdesmit gadiem aizsāktā un vēl aizvien īstenotā Lietuvas Nacionālā centra tautastērpa iegādes programmas labā pieredze. Pateicoties tai, gandrīz visi deju kolektīvi ir atsvaidzinājuši un iegādājušies pilnīgi jaunus tautastērpus. Tas ir ļoti palīdzējis uzlabot Deju svētku vizuālo tēlu, kā arī dejotājos rada nacionālā lepnuma sajūtu un vēlmi ar prieku valkāt tautastērpu. Ziņojumā tiek apspriesta "Zelta fonda" deju nozīme un attiecības ar mūsdienu autoru deju kompozīcijām. Kā nenoraidīt, neizkaisīt to, kas saglabājies, un radoši izmantot, lai autorība neaizēnotu oriģinālo, bet tikai to bagātinātu, lai spilgtāk mirdzētu un satrauktu. Spēja atspoguļot mūsdienīgo ar īpatnējiem, oriģināliem līdzekļiem prasa ne tikai labas folkloras materiālu, vēstures avotu zināšanas, bet arī milzīgu atbildību, prasmi labāko pagātnes mantojumu un tradīcijas apvienot ar vispārējo kultūras progresu. Viens no svarīgākajiem mūsdienu horeogrāfu uzdevumiem – saglabāt mūsu nacionālās dejas unikalitāti, atklāt nacionālā rakstura īpatnības.

Aplūkotā situācija un attīstības tendences sniedz atziņu, ka kultūras atmiņa nedrīkst izzust, mēs nedrīkstam aizmirst savas saknes un ka turpmākai tautas deju un Dejas svētku attīstībai atbalsts jāmeklē tautā. Tas ir vienīgais ceļš, pa kuru iedami, varam saglabāt dejas unikalitāti, nodot tās nepastarpinātību, izvairīties no "pasaules standarta", kas nacionālajā mākslā vēl nekad nav skanējis kā uzslava. Tagadne un pagātne, jaunu ceļu meklējumi un pagātnes mantojuma vieta mūsdienās – ne tikai praktiskās darbības, bet arī nākotnes rīcības norādījumi.

Rita Spalva,

Dr. paed., pedagoģe, horeogrāfe,
Deju svētku Goda virsvadītāja

Latviešu skatuviskā tautas dejas jaunrades konkursu spoguļi

Latviešu skatuviskās tautas dejas jaunrades konkursiem ir sava vēsture un tradīcijas, jo tie notiek kopš 1946. gada – laika, kad strauji augošajai tautas deju amatierkolektīvu kustībai bija nepieciešams repertuārs. Sākot no 1958. gada, tas jau ir konkurss, kur tiek prēmēti laureāti un periodiski tiek izdoti arī skatē godalgoto deju apraksti. Kā raksta Ingrīda Saulīte monogrāfijā *Deju svētki Latvijā*, laikā līdz 2004. gadam (45 gados) notiek 23 konkursi ar vairāk nekā 1000 piedāvātām dejām, no kurām 262 tiek prēmētas. (Saulīte, I. *Deju svētki Latvijā*. Rīga: V/A “Tautas mākslas centrs”, 2005, 27. lpp.)

Laureātu vidū ir gan šodien jau piemirsti autori, gan arī mūsu klasiķi kā Uldis Žagata, Harijs Sūna, Imants Magone, Uldis Šteins, Vilis Ozols un daudzi citi. Mēs vēl šodien ar prieku dejojām no tālajiem jaunrades konkursiem nākušās *Klipu klapu*, *Es biju māmiņai*, *Vilksim košu zelta jostu* u. c. dejojāju un skatītāju iemīļotas dejas.

21. gadsimtā, sākot no 2009. gada, ir notikuši 10 jaunrades deju konkursi ar 174 prēmētām dejām, kuros piedalās kā Latvijā pazīstami horeogrāfi, tā horeogrāfijas mākslu studējošie un horeogrāfi-autodidakti. Jaunrades deju konkursi ar to regularitāti, plašo repertuāra pieejamību un kvalitatīvu organizāciju ir kļuvuši par nozīmīgu rīku latviešu skatuviskās tautas dejas attīstībā, kā arī tās spoguļi. Atskatoties uz gandrīz 80 gadu ilgo jaunrades konkursu vēsturi, varam konstatēt likumsakarības, kas ir virzījušas skatuviskās tautas dejas attīstību, apvienojot dejā lielas interesentu grupas un izveidojot vienu no lielākajām interešu kopienām – šodien Latvijā darbojas 689 skatuviskās tautas dejas kolektīvi.

Referātā tiek apskatīts, kā jaunrades deju konkursi atspoguļo latviešu skatuviskās tautas dejas dažādus attīstības posmus un ietekmes, un apliecinā, ka tā gājusi līdz laikam un savos labākajos paraugos mācējusi saglabāt augstas mākslinieciskās virsotnes gan skatuves, gan arī laukuma iestudējumos.

Anda Beitāne,
Ph. D., Jāzepa Vītola
Latvijas Mūzikas akadēmijas profesore

“Mūžīgā dzinēja” mūzika: kompozīcijas, apdares, interpretācijas

Deju lieluzvedums “Mūžīgais dzinējs” bija viens no XXVII Vispārējo latviešu Dziesmu un XVII Deju svētku lielajiem notikumiem. Tā mūzika – oriģināli komponēta, apdarināta, aranžēta vai interpretēta – iezīmēja šī brīža tendences skatuviskās tautas dejas un mūzikas partnerībā. Par vadošo vietu deju laukumā sevi konkurēja oriģinālmūzika un tautas mūzikas apdares. Ar nelielu pārsvaru uzvarēja tautas mūzikas apdares Gunāra Igaunā, Amandas Jātnieces, Edgara Kārkla un Gata Valtera, Viļa Kokamegi, Lauras Leontjevas, Māra Muktupāvela, Artura Uškāna, Valda Zilvera, kā arī folkloras kopu “Lāns” un “Rūžupis veiri” izpildījumā. Tikai par divām dejām atpalika oriģinālmūzika Māra Ivanova, Artura Kloppes, Zanes Leimanes, Jumja Ločmeļa un Audra Ločmeļa, Selgas Mences, Raimonda Paula, Uģa Prauliņa, Valta Pūces, Ilgas Reiznieces, Rūdolfā Šteina, Valda Zilvera un Arvīda Žilinska rakstījumā. Lieluzveduma programmā atrodams arī viens tautas mūzikas aranžējums (postfolkloras grupa “Kefirs”), viens tautas mūzikas apdares (Gunārs Ordellovskis) aranžējums (Mārtiņš Miļevskis), viens oriģinālmūzikas (Gunārs Igaunis) aranžējums (Ilze Grunte), kā arī divas tautas mūzikas interpretācijas “Iļģu” un Ainara Mielava sniegumā. Līdzīga proporcija ar vēl nedaudz lielāku apdaru dominanti redzama arī krājumā “Jaunrades dejas. XVIII” 1. un 2. daļa [Rīga: Latvijas Nacionālais kultūras centrs, 2024, 317 lpp. un 291 lpp.], kur pārstāvētas 23 tautas mūzikas apdares un 16 oriģinālkompozīcijas.

Referāts atspoguļo, kas slēpjas zem nosaukuma tautas mūzika, tās apdare, interpretācija un aranžējums? Kādi mūzikas izteiksmes līdzekļi veido šī brīža skatuviskās tautas dejas muzikālo saturu? Kāda ir šīs mūzikas stilu palete, autori un izpildījums? Kādas tendences iezīmējas mūzikas un horeogrāfijas attiecībās? Atbildes uz šiem un citiem jautājumiem balstītas deju lieluzveduma “Mūžīgais dzinējs” mūzikas analizē, salīdzinājumam izmantojot 2024. gada krājuma “Jaunrades dejas. XVIII” ierakstus.

Guna Trukšāne,
horeogrāfe, dejas pedagoģe,
Bauskas novada deju kolektīvu
virsvadītāja

Ceļā uz Dziesmu un deju svētkiem - personīgā pieredze darbā ar deju kolektīviem

Savās izpausmēs, formās un saturā daudzveidīgie deju kolektīvi pilnveido lokālo kultūrtelpu, turklāt, satiekoties amatierkustības kulminācijas punktā – Dziesmu un deju svētkos – tie bagātina kopējo Latvijas kultūrvīdi. Vienotam deju kolektīvu atbalstam un sekmīgai deju nozares informācijas aprītei, Latvijas Nacionālais kultūras centrs piesaistījis latviešu skatuviskās dejas speciālistus – 27 Latvijas novadu un valstspilsētu deju kolektīvu virsvadītājus, tostarp vienu ārvalstu latviešu deju kolektīvu un kopu virsvadītāju – kuri sadarbojas ar deju kolektīviem 28 dažādos reģionos un veicina attiecīgo deju kolektīvu kopdejošanas tradīciju noturību. Kopš 2013. gada esmu Bauskas novada deju kolektīvu virsvadītāja. Šosezon dalos profesionālajās zināšanās ar 14 deju kolektīvu vadītājiem un sniedzu atbalstu 28 Bauskas novada deju kolektīviem. Savas kompetences ietvaros regulāri informēju novada kolektīvu vadītājus par aktuālītātēm dejas nozarē un Latvijas Nacionālā kultūras centra rīkotajiem pasākumiem, kā arī rīkoju deju kolektīvu vadītāju sanāksmes, atbilstoši attiecīgās sezonas plānam, organizēju Bauskas novada deju kolektīvu koprepertuāra apguves, precizēšanas kopmēģinājumus un sezonas noslēguma radošos koncertus, koprepertuāra pārbaudes skates. Esmu konstatējusi, ka izpratne par deju kolektīvu kopdejošanas tradīcijas saglabāšanu un attīstību, dejas nozares speciālistu darba specifiku ir īpaši svarīga. Starpsvētku posmā būtiska ir deju kolektīva entuziasma kapacitāte un pašvaldības atbalsts, piemēram, pozitīva sadarbība ar novada kultūras darba organizatoriem.

Tikai izprotot vienam otru, sniedzot atbalstu, nodrošinot motivējošu vidi un veidojot atgriezenisko saikni, iespējama kopīga mērķa sasniegšana – amatierkustības kulminācijas punkts un nacionālās pašapziņas stiprināšana. Ikkatram deju nozares pārstāvim svarīgi saprast un apzināties, ka tradīcija balstās uz nepārtrauktu procesu, pasākumu sistēmu un māksliniecisko kolektīvu nepārtraukta darbība ir pamats Dziesmu un deju svētku tradīcijas ilgtspējai. Svarīgi ir pašreflektēt un apzināties savu pozīciju deju amatierkustībā. No mums pašiem atkarīga dejas tradīcijas saglabāšana, stiprināšana un attīstība. Izpratne, cieņa pret pagātnes mantojumu un spēja to nodot tālāk nākamām paaudzēm var sekmēt arvien lielāku sabiedrības iesaisti Latvijas kultūrvīdē.

Antra Grinberga,
Madonas novada Ērgļu pagasta
un Cēsu novada Vecpiebalgas
pagasta deju kolektīvu vadītāja

Izaicinājumi ceļā no Dziesmu un deju svētkiem uz Dziesmu un deju svētkiem

Ērgļu un Vecpiebalgas pagasti vienmēr ir bijuši bagāti ar radošiem, talantīgiem, aktīviem un atbildīgiem cilvēkiem. Daudzi savus no darba brīvos brīžus pavada amatiermākslas kolektīvos. Gan Ērgļu vidusskolā, gan Ērgļu saieta namā un Vecpiebalgas kultūras namā, vadot kolektīvus, kuru dalībnieku vecums ir no 3 līdz 70 gadiem, ir vērojami dažādi izaicinājumi – gan dalībnieku motivēšanā, repertuāra izvēlē, koncertu ideju meklējumos, gan rakstot scenārijus, gan vadot pasākumus, radot iespēju lauku iedzīvotājiem bagātināt savu ikdienu, nemērojot tālu ceļu uz lielajiem centriem.

Ērgļu vidusskolā skolēnu Dziesmu un deju svētkiem gatavojas visu vecuma grupu deju kolektīvi. Skolā ir liels interešu izglītības pulciņu piedāvājums, tāpēc nākas dalīt laiku ar futbola treniņiem, jaunsardzes nodarbībām. Deju stundu norises ilgums laukos ir ierobežots, jo bērni ar autobusiem konkrētā laikā tiek vesti no tuvākās apkārtnes uz skolu un atpakaļ mājās. Skolā deju visi bērni, kuru vecāki uzraksta iesniegumus.

Jauniešu deju kolektīvos turpina dejojot skolas absolventi, kuri mācās dažādās Latvijas augstskolās vai sākuši darba dzīvi. Tāpēc, lai iespējami vairāk dalībnieku tiktu uz mēģinājumiem, tie bieži notiek nedēļas nogalēs un dažkārt pat irētās telpās Rīgā, lai savlaicīgi varētu apgūt repertuāru. Lai radītu cieņpilnu attieksmi pret tautastērpu valkāšanu, interesi par latviešu tautas kultūras vērtībām, esmu ierosinājis katrai vidējās paaudzes deju kolektīva dalībniecei izzināt, meklēt un atrast sev tuvu un īpašo tautastērpu rakstu. Tā dejojotās sēdās stellēs un tika pie pašauti svārkjiem.

Pēc svētkiem deju kolektīvos vērojams neliels atslābums. Meklēt un atkal atrast dejojotājus, lai būtu astoņu pāru sastāvs – tā laukos ir problēma. Katru gadu nākas kādu ievadīt deju soļu pasaulē. Sarežģīti tas ir senioru kolektīvos, atkal sākt apmācīt no jauna.

Deju kolektīvi piedalās dažādu līmeņu pasākumos, konkursos, popularizē latviešu deju aiz mūsu valsts robežām. Ērgļos ir uzņemti ārvalstu deju kolektīvi no Izraēlas, Lielbritānijas, Francijas, Vācijas, Igaunijas, organizēts deju festivāls "Ērgļu raksti", kas ir būtiski lauku reģionu kultūras dzīvē, jo apliecina, ka arī ārpus valstspilsētām ir darbīgi, aizrautīgi cilvēki, kas sagādā prieku un kultūras baudījumu vietējiem un tuvāko apkaimju iedzīvotājiem.

Deju kolektīvu koncerts

Kāda ir un kādai būt 21. gadsimta ideālajai skatuviskajai tautas dejai? 2024. gada 12. novembrī plkst. 20.00

Dejotprieks. U.Žagatas horeogrāfija, J.Griģaļa mūzika. Dejo DANCIS

Dievs man deva maizes zemi. T.Ludboržas horeogrāfija, tautas mūzika grupas "Miglas asni" apdarē. Dejo DIŽBRAMAŅI

Bez darbiņa nevarēja. G.Trukšānes horeogrāfija, K.Auzāna mūzika. Dejo LĪGO

Govju kazaks. J.Ērgļa horeogrāfija, tautas mūzika J.Griģaļa apdarē. Dejo VIZBULĪTE

Maķenīti palaidos. D.Bārbales horeogrāfija, M.Miļevska mūzika. VEKTORS

Meitas mani melli sauca. A.Daņileviča horeogrāfija, grupas "Raxtu Raxti" mūzika. Dejo Deju skola DZIRNAS

Kūmas. I.Dreļa horeogrāfija, tautas mūzika G.Igauņa apdarē. Dejo DŪKA

Pērkoņdancis. G.Skujas horeogrāfija, tautas mūzika V.Pūces apdarē. Dejo MĀRUPIEŠI

Druvā bites dzied. Z.Mūrnieces horeogrāfija, K.Dimantas un L.Dimantas mūzika. Dejo VIZBULĪTE

Uztaisieju jaunu tiltu. I.Dreļa horeogrāfija, tautas mūzika E.Lipska apdarē. Dejo DŪKA

Mouseņa. L.Liporas horeogrāfija, M.Miļevska mūzika. Dejo DAIĻRADE

Odums. G.Skujas horeogrāfija, tautas mūzika kapelas "Dziga" apdarē. Dejo MĀRUPIEŠI

Vārnavas naktsvijole. J.Purviņa horeogrāfija, tautas mūzika grupas "TKP" apdarē. Dejo LĪGO

Jančuks dančuks. J.Ērgļa horeogrāfija, G.Igauņa mūzika. Dejo TEIKSMA

Miķelis. A.Daņileviča horeogrāfija, grupas "Auļi" mūzika. Dejo Deju skola DZIRNAS

Aiz vīriņa laba dzīve. T.Ludboržas horeogrāfija, tautas mūzika V.Zilvera apdarē. Dejo DIŽBRAMAŅI

Pelišu polka. J.Purviņa horeogrāfija, R.Paula mūzika, J.Petera vārdi. Dejo VIZBULĪTE

Es iestādu turku pupu. A.Kivlenieka horeogrāfija, R.Paula mūzika. Dejo DANCIS

Saule, saule, mēnešņ'. A.Freimana horeogrāfija, J.Jančevska mūzika no filmas "Zeme, kas dzied". Dejo DAIĻRADE

Bur man burvji, skauž man skauģi. J.Ērgļa horeogrāfija, K.Auzāna mūzika. Dejo TEIKSMA

Skaista mana tēvu zeme. D.Bārbales horeogrāfija, tautas mūzika E.Kārkla aranžējumā. Dejo VEKTORS

Koncertā piedalās:

LU Tautas deju ansamblis DANCIS, mākslinieciskais vadītājs Rolands Juraševskis

RKTMC "Mazā ģilde" deju ansamblis DAIĻRADE, mākslinieciskā vadītāja Iveta Pētersone-Lazdāne

VEF Kultūras pils vidējās paaudzes deju kolektīvs DIŽBRAMAŅI, mākslinieciskā vadītāja Taiga Ludborža

Kultūras centra Siguldas DEVONS vidējās paaudzes deju kolektīvs DŪKA, mākslinieciskais vadītājs Vilnis Brēmanis

Deju skola DZIRNAS, vadītājs Agris Daņilevičs

RKTMC "Mazā Ģilde" Tautas deju ansamblis LĪGO, mākslinieciskais vadītājs Jānis Purviņš

Mārupes kultūras nama vidējās paaudzes deju kolektīvs MĀRUPIEŠI, mākslinieciskā vadītāja Gunta Skuja

Rīgas pašvaldības Kultūras iestāžu apvienības koncertorganizācijas "Ave Sol" Tautas deju ansamblis TEIKSMA, mākslinieciskais vadītājs Jānis Ērglis

RTU Tautas deju ansamblis VEKTORS, mākslinieciskā vadītāja Dagmāra Bārbale

Siguldas Valsts ģimnāzijas jauniešu deju kolektīvs VIZBULĪTE, mākslinieciskā vadītāja Indra Ozoliņa

Koncerta mākslinieciskais vadītājs Jānis Ērglis

Zanda Mūrniece,

horeogrāfe, Latvijas Nacionālā kultūras centra Latviešu skatuviskās dejas eksperte, XXII, XXIV–XXVII Vispārējo latviešu Dziesmu un XII, XIV–XVII Deju svētku virsvadītāja, IX, XII, XIII Skolu jaunatnes dziesmu un deju svētku virsvadītāja, Tukuma novada un Jūrmalas valsts-pilsētas deju kolektīvu virsvadītāja

Apzinoties Dziesmu un deju svētku tradīcijas procesa un simbolisma nozīmību Latvijas, Baltijas un arī pasaules kultūrtelpā, ikviens deju skolotājs, deju kolektīva vadītājs, horeogrāfs, virsvadītājs un dejotājs pilda nozīmīgu misiju latviešu tautas kultūras vērtību saglabāšanā un tālāk nodošanā. Latvijā skatuviskās tautas dejas kustībā iesaistīti ap 25 tūkstošiem bērnu un skolēnu, kā arī 18 tūkstoši jauniešu, brieduma gadu un senioru dejotāju. Tikai tālredzīgs, radošs un mērķtiecīgs darbs nodrošinās Deju svētku turpinājumu nākotnē.

**Konferencē stiprināsim apziņu
par izcili paveikto un sapņosim
par ideālo dejā un Latvijā!**